

او دو مراسم تشییع جداگانه برای خود ترتیب داده بود. در آنسوی قبر چیره‌دستانه آشتی رقت‌انگیزی بین همسر و معشوقه دائمی خود برقرار کرد. اکنون با گذشت سه ماه از مرگش، فرانسوا میتران با میراثی که از خود به‌جای گذاشته همچنان به‌رفع و رجوع مشغول است. در دو کتاب به‌جامانده از او که هفته پیش منتشر شده‌اند، رئیس‌جمهور سوسیالیست سابق فرانسه، منتقدین خود را پاسخ می‌گوید. دشمنان سیاسی دیرینه‌اش را به‌باد انتقاد می‌گیرد، و به‌جایگاه خود در تاریخ ۵۰ سال گذشته جهان و فرانسه آب و رنگ می‌بخشد.

در کتاب «نگاهی بر آلمان و فرانسه»^۱، علیرغم شواهد بسیار دال بر اینکه در تمام طول سال ۱۹۹۰ او عامل‌کندی روند یکی شدن آلمان شرقی و غربی بوده و تنها هنگامی که این امر آشکارا اجتناب‌ناپذیر می‌گردد، با آن موافقت می‌کند، اظهار می‌دارد که از ابتدا طرفدار پرشور آن بوده است. در کتاب «خاطراتی جسته و گریخته»^۲ که در واقع مصاحبه‌ای است طولانی که توسط میتران بازنویسی و پرداخت شده، روایت خود را از برخی وقایع بحث‌برانگیز در سال‌های آغازین حیات سیاسی‌اش را پیشنهاد می‌کند. به‌ویژه، بر سر آن است که ادعایی که او را متهم به‌جانب‌داری از حکومت مارشال فلیپ پتن در جنگ جهانی دوم می‌کند، تکذیب کند. تلاش او در موجه نشان دادن اعمالش سخنورانه است اما قانع‌کننده نیست. در چند کتاب اخیر در باب رئیس‌جمهور سابق، به‌ویژه در کتابی از پیر پین^۳ به‌نام «یک جوان فرانسوی»^۴، اسنادی از مشارکت میتران در دوران جوانی در جنبش‌های راست‌گرایان افراطی و یک سال و نیمی که

به‌عنوان رئیس دفتر پتن در ویشی^۵ سپری کرده، آمده است. اعتراض کم‌رنگ میتران مبنی بر اینکه او در ویشی یک بوروکرات خرد بیش نبوده، به‌همان اندازه نادرست است که ادعایش در مورد عدم اطلاع او از آزاری که از سوی دولتش تا پایان سال ۱۹۴۲ بر یهودیان رفته. میتران اذعان می‌دارد که نه‌تنها او هرگز از همکاران پتن نبوده بلکه نقش کلیدی در تشکیل هسته‌های مقاومت داخلی بر عهده داشته است. در توضیح این مطلب که چرا او به‌سخنرانی معروف مارشال دوگل در دعوت از فرانسویان برای مقاومت در مقابل اشغالگران آلمانی، پاسخی نداده، خاطر نشان می‌شود که او بر این احساس بوده که بیدارسازی فرانسه از داخل کشور انجام گیرد نه از بیرون مرزها.

در حقیقت بخشی عمده‌ای از کتاب «خاطراتی جسته و گریخته» به توضیح روابط طولانی عشق-نفرت بین او و دوگل که به‌خاطر شیوه دیکتاتوری حکومتش و مخالفت با اتحاد اروپا مورد انتقاد میتران قرار گرفته بود، اختصاص دارد. و در عبارتی بسیار ناخوشایند، از انکار بخشی که در آن مقایسه‌ای ضمنی که در سال ۱۹۶۴ بین دوگل و هیتلر، موسلینی و نیکولا چائوشسکو انجام داده است، امتناع می‌ورزد.

یک شوخی کوچک: به‌رغم تلاش بی‌امان در موجه نشان دادن اعمال خود، کتاب‌ها حاوی برخی توصیف‌های شگفت‌انگیز از زمانی که یک زندانی جنگی بوده، از مبارزات پرآب و تابش در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ و از مذاکرات پیچیده‌ای که منجر به یکی شدن آلمان شد، می‌باشند. حتی نکات طنزآمیز نیز در این میان به‌چشم می‌خورد: میتران اظهار می‌دارد که کارمندان رده بالای فرانسوی در مکالمات خود قیود بسیاری به‌کار می‌برند و آنگاه می‌افزاید اما آنان مؤاخذه نخواهند شد. اهانت به‌زبان فرانسوی، قوانین کیفری را نقض نمی‌کند.

کماکان محاسن این کتاب‌ها در درون مایه‌ای تنگ‌نظرانه پنهان است. میتران قادر به تحمل این تصور نیست، که او آنچنان که بوده در یادها خواهد ماند. رهبری برجسته با خطاهای بشری فراوان. او خود را ناگزیر به‌رقابت با ژاندارک و چارلز دوگل بر سر عنوان قهرمان ملی می‌دانست. و به‌این ترتیب، این دو کتاب در نهایت در رسیدن به‌هدف خود ناکام می‌ماند. میتران ساخته این کتابها، بیش از آنکه یک قهرمان باشد مردی ناموفق است.

یادداشت‌ها:

1. On Germany and France.
2. Interrupted Memories.
3. Pierre Pean.
4. A French Youth.
5. Vichy.